

La Caterina Albert més familiar

Una correspondència inèdita

Una cinquantena de cartes inèdites, datades entre els anys 1929 i 1961 i donades a la Biblioteca de Figueres, mostren la cara més personal de l'escriptora escalenca.

JOSEP M. BERNILS > TEXT

Si l'escriptora escalenca Víctor Català hagués viscut al segle XXI, possiblement avui no podríem publicar aquest reportatge. En l'era dels correus electrònics i dels missatges a través del mòbil i de les xarxes socials es farà difícil, en les properes dècades, poder disposar de correspondència personal com la que configura el fons que recentment ha estat dipositat a la Biblioteca Carles Fages de Climent de Figueres. Es tracta d'una cinquantena de cartes signades per Caterina Albert i que anaven dirigides a la família Puig Guillot, amb la qual l'unia una gran amistat durant dècades.

En concret, el fons inclou cartes enviades a Rosa Maria Guillot i que estan datades entre 1929 i 1961. També hi ha algunes postals o targetes manuscrites, un autoretrat de l'escriptora editat amb motiu del seu 90è aniversari i alguns retalls de premsa, entre altres documents. Tot aquest fons, lliurat pels descendents de la senyora Guillot, ha estat inventariat i digitalitzat amb l'objectiu de ser conservat i poder-lo posar a l'abast dels estudiosos. En aquests moments ja és consultable

a la pàgina web www.bibliotecadefigueres.cat. Lluís Albert, marmessor de l'escriptora, ha mostrat la seva satisfacció pel donatiu i perquè sigui acollit a Figueres.

Les cartes evidencien la Caterina Albert més familiar, i fins i tot alguns poemes inèdits escrits expressament per a la família. La filòloga i professora figuerenca Irene Muñoz, autora de dos volums on es recopila bona part de l'epistolari que va mantenir l'autora empordanesa amb altres escriptors, editors i intel·lectuals de la seva època, assenyalava que «aquest fons no té cap interès literari o filològic, però en canvi ens descobreix com era la relació de Víctor Català amb una de les seves amigues més entranyables. En les diferents cartes es parla de fets corrents, de la vida quotidiana. Gairebé no hi ha cap referència als seus llibres o articles. Sí que és curiós que en un dels textos parli d'Aurora Bertrana, a la qual

El fons inclou cartes de Caterina Albert enviades a Rosa Maria Guillot que estan datades entre 1929 i 1961

>> *Caterina Albert, coneguda pel seu nom de ploma Víctor Català, (l'Escala, 1869-1966).*

defineix com a "jove talent" i de la qual reconeix que té uns punts de vista molt "originals" i fins i tot "coincidents" amb la seva forma de pensar».

Com explica l'historiador Pep Vila, en el pròleg del segon volum de *l'Epistolari de Víctor Català*, «rebre i contestar el correu amb una certa regularitat, amb exigència, era també una activitat que demanava hores i hores de dedicació i d'esforç, una disciplina, ordre, un cert món interior. Aquesta ingent correspondència ens permet saber més coses de

>> Correspondència de Caterina Albert.

com lligava la vida familiar, l'administració d'un patrimoni rural amb la soferna i moltes vegades ingrata dedicació a la literatura». El fons dipositat a la Biblioteca de Figueres permet incidir molt més en el vessant més familiar i personal, fins i tot íntim, de l'escriptora, un aspecte que sovint ha estat poc conegut.

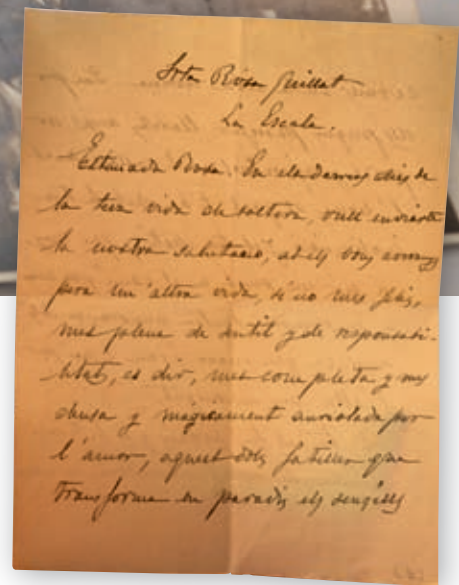
El contingut

De les 47 cartes, la primera està dataada el 14 de setembre de 1929 i és un poema escrit amb motiu del bateig de Joan Josep Puig Guillot, fill de Rosa Maria Guillot. Les següents missives són de la Guerra Civil, època en la qual Caterina Albert va residir a Barcelona. En una d'aquestes, escrita el juny de 1937, escriu (*): «Dies enrera Barcelona estava convertida en una sucursal del infern y era general el perill que s'hi corria. Coses d'aquesta guerra terrible que assola Espanya». La carta la reprèn al cap d'uns dies i afegeix que «al interrompre aquesta estava parlant d'un interès de la guerra y de la intranquilitat que disfruta Barcelona: donchs are puch afegir que ahir ne sobrevingué un altre que tingué sospès l'halé de la gent durant tres llargues hores. A la cayguda de la tarda sonaren

les sirenes y foren interrompudes les comunicacions, ab motiu, segóns se va dir desseguida, de la presencia de un vaixell faeciós que amenaçava ab un dels habituals bombardeig. Sortosament no passá tot d'una alarma per lo que a Barcelona diu, encar que altres pobles no han pogut escapar-se de un esglay mes fonamentat. ¿Quan s'acabarà aquest calvari? Ningú ho pot preveure, y hem de resignarnos a la fam, a la miseria, a la mes temible engunia com si ja fossen estats endemichs pera els pobres espanyols».

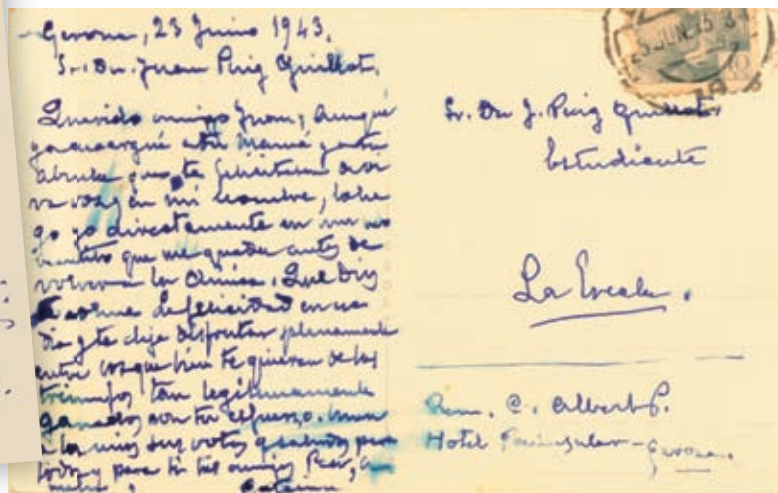
La següent carta, de desembre de 1939, ja està escrita en castellà i comença amb la postil·la «Año de la Victoria» al costat de la data. Assenyala

«Aquesta ingent correspondència ens permet de saber més coses de com lligava la vida familiar, l'administració d'un patrimoni rural amb la dedicació a la literatura»

que «recibí con retraso, a pesar de ser postal, la en que tenian VV. la amabilidad de felicitar-me, y por ésto van también retrasadas mis gracias, que les doy cumplidas. A no ser por el recuerdo de mis atentos correspondenciales, pueden VV. creer que Santa Catalina me hubiera pasado desapercibida, de tal manera aventarón los rojos la costumbre de celebrar las festividades».

A la carta també parla d'un canvi d'ajuntament, derivat forçosament del nou règim, i de l'homenatge al general Josep Poch i Juli, un militar nascut a l'Escala l'any 1866 i que va rebre diferents condecoracions per les seves intervencions a les Filipines i a la guerra de Cuba. «No sé si esto les compensa de las novedades que vayan acaeciendo, y que creo son notables, como, por ejemplo, el cámbio de ayuntamiento y el homenaje al general escalense señor Poch», assenyala.

>> Postals de Caterina Albert. La de dalt a la dreta, en castellà.

L'evolució dels esdeveniments socials queda palesa en cartes posteriors. En una que està datada el 28 d'agost de 1956, Caterina Albert fa referència a la presència de turistes que rep l'Escala i assenyala a la família Guillot que «d'ensá que us en vau anar, les úniques novetats d'algú[n] relleu que per aquí que han saccejat una mica el nostre ambient usual, han estat l'allau de turistes que, segons diuen, invadeixen cases, carrers y carreteres». Dos anys més tard, el 24 de març de 1958, aquest desenvolupament continua i l'escriptora assenyala que «La Escala s'espavila y cada dia s'obren nous establiments, seguint l'impuls de l'anomenada que va adquirint la Costa Brava».

Un mes abans, el 7 de febrer de 1958, Caterina Albert també comenta a Rosa Guillot que «la gent està molt animada, anant y venint de l'Estartit, hont se filma una pel·lícula; els actors y actrius del repartiment mengen en les fondes d'aquí», tot afegint que «els que fan la pel·lícula en l'Estartit son anglesos e italians, però collen molt bé, segons sembla, ab els escalenchs». Fa referència al rodatge de *Sea Fury* (La fúria del mar), un film anglès d'aventures rodat majoritàriament a la costa empordanesa i mai estrenat a l'Estat espanyol.

En una altra carta, de l'any següent, l'escriptora explica que «en Massanet va fer[me] present d'un quadro pintat per ell, representant la capella de Santa Reparada, que es molt bonich y va ferme molta il·lusió». Joan Massanet va

ser un reconegut pintor, a més de farmacèutic i durant uns anys alcalde de l'Escala i la capella, situada al nucli de Cinc Claus, era propietat de la família. També fa esment d'un altre rodatge cinematogràfic. «Suposo que ja sabs que per aquí ens anem posant de moda. L'any passat feren la pel·lícula de l'Estartit y els artistes sempre estaven aquí a la Escala y fins llogaren casa a Montgó, y aquest any, un'altra companyia ha vingut a ferne un'altra del costat d'Empúries y segons diuen, el Gambo tenia en el Hostal mes de seixanta components de la companyia», escriu Albert. En aquest cas fa referència a *Un vaso de whisky*, que també va ser rodada a l'hostal Empúries, propietat aleshores de Josep Paradís, conegut com «el Gambo».

La família Puig Guillot

El doctor Moisès Broggi, a *Memòries d'un cirurgià*, escriu: «El meu pare tenia molts amics a l'Escala, i els trobava sovint al cafè de Rafel Quim, al passeig de davant del mar, i també al vespre a

la farmàcia de Guillot, on feien gairebé cada dia una important tertúlia: amb l'oncle Pancho quan hi era, els Albert, germans de la Caterina, Molinas i el general Poch». Paral·lelament «cada tarda la tia Lola sortia a passeig amb una colla de senyores grans a les quals s'afegia moltes vegades la meua mare. Entre elles hi havia Caterina Albert». La relació d'amistat entre l'escriptora i la seva germana Amèlia amb la família Puig Guillot era molt intensa. Rosa Maria Guillot i la seva mare també formaven part d'aquest grup i apareixen retratades en una de les fotos que s'incorporen en el llegat.

Josep M. Bernils és periodista.

La carta de desembre de 1939 ja està escrita en castellà i comença amb la postil·la «Año de la Victoria», al costat de la data

(*) A la transcripció de les cartes, realitzada per Irene Muñoz, s'ha respectat el lèxic i la grafia originals, tant les escrites en català com en castellà.